

Innehåll

- 4 Kära läsare
- 6 Kommunikationskarnevalen
- 10 Läsarbrev från Felicia
- 14 Egna bilder - Bliss Online
- 16 Barnrättstorget 2015
- 19 Nytt stödmaterial
- 20 Bliss-Nisse - revidering
- 23 Elevuppgifter
- 36 Facit

Kära läsare

Tid för återhämtning

Välkommen till ett nytt läsvärt nummer av Blissbulletinen!

Så var det dags igen! Ännu ett nytt nummer av Blissbulletinen och vi har nu hunnit fram till höstnumret för år 2015.

I det här numret finns ett reportage från Kommunikationskarnevalen som för 15:e gången gick av stapeln i Göteborg. Årets mycket intressanta tema var "AKK och flerspråkighet". I reportaget får du läsa om föreläsningarna som handlade om blissande elever i Hudiksvall och om SPSM:s arbete med att involvera elever i läromedelsutvecklingen.

Blissbulletinen har fått in ett spännande läsarbrev från Felicia i Helsingborg som berättar om sitt museibesök på Beredskapsmuseet i Viken. Tillsammans med sina klasskamrater fick Felicia lära sig mer om Skånes beredskapsarbete under krigsåren.

Under första veckan i juli samlades myndigheter och andra viktiga aktörer på Barnrättstorget vid Almedalsveckan i Visby. SPSM var med och presenterade det nya stödmaterialet «Delaktighet – ett arbetssätt i skolan». Läs mer om detta i reportaget från Barnrättstorget.

I detta nummer finns nya spännande elevuppgifter med bliss och nya roliga tankenötter att lösa. Hitta rätt symboler bland vilda djur, leta efter gömda symboler bland vikingaskepp och lär dig några nya blissord med frukter.

KOMMUNIKATIONSKARNEVALEN

I juni gick återigen kommunikationskarnevalen i Göteborg av stapeln. Årets tema var "AKK och flerspråkighet", ett tema som idag är ytterst aktuellt. Konferensen är ett forum och en mötesplats för alla som verkar och arbetar inom området funktionsnedsättning, med fokus på kommunikation och allas rätt till kommunikation.

Text: SPSM

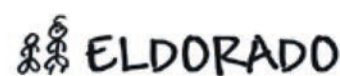
Fotografi: Göran Hartman

Två pedagoger från Västra skolan i Hudiksvall och en arbetsterapeut från Kom-X i Gävle föreläste om hur det är att vara blissande elev i en grundskoleklass.

De lyfte särskilt fram vikten av samverkan, samordning, samarbete och samsyn runt eleven där rektorn skapar förutsättningarna.

För en blissande elev är det viktigt att undervisningsmaterial anpassas och tillverkas till den utrustning som eleven har. Pedagogen

måste behärska elevens datorbaserade hjälpmedel och datorprogram fullt ut och det behövs rutiner runt hjälpmedelsanvändningen. I alla delar av undervisningen är det viktigt att arbeta för att eleven ska bli så självständig som möjligt. Det är också viktigt att pedagogen arbetar aktivt med externa samverkanspartners så att insatserna kan samordnas. Anpassade läromedel behövs och det är bra om någon bevakar detta och samordnar inköp av dessa.

Välkommen till 2015 års kommunikationskarneval

Årets tema:
AKK och flerspråkighet

SPSM:s monter

SPSM:s läromedelsavdelning föreläste om hur elever kan involveras i läromedelsutvecklingen. Elever och lärare är en viktig kunskapskälla kring läromedlens funktioner. Att utveckla läromedel för elever med särskilda behov och samtidigt utveckla läromedel tillsammans med dem kan gynna läromedelsutvecklingen på både lång och

kort sikt. Eleverna är experter på sig själva och sitt funktionshinder och tillsammans med lärarna kan de tillföra ovärderlig kunskap i läromedelsutvecklingen. I föreläsningen framfördes praktiska tips på hur elevers och lärares kunskaper kan tas till vara i olika delar av läromedelsproduktionen.

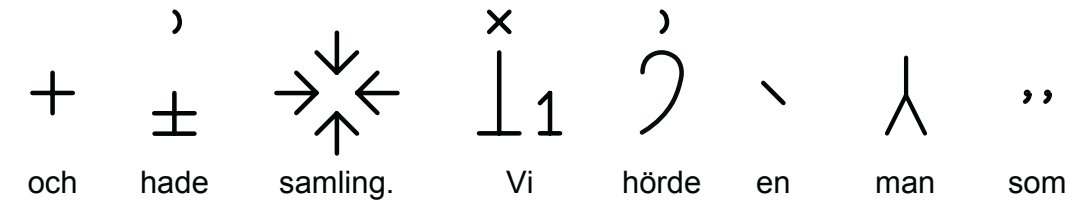

Blissproduktioner där elever har medverkat

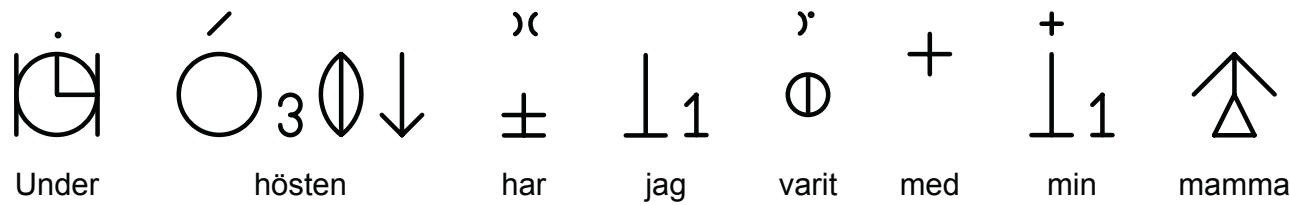

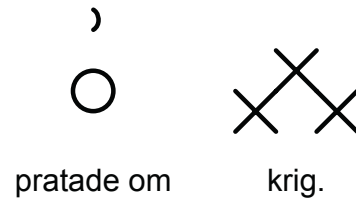
Beredskapsmuseet

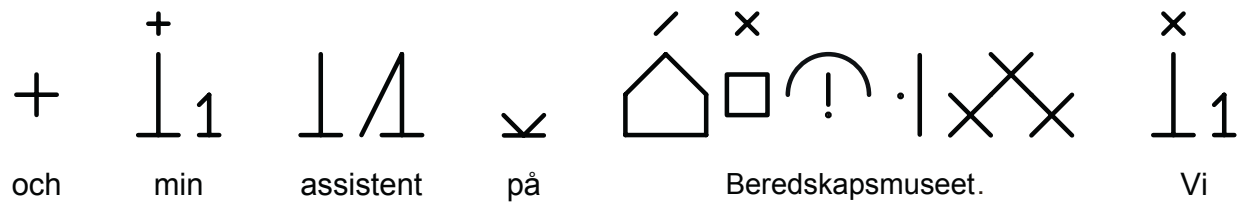
och hade samling. Vi hörde en man som

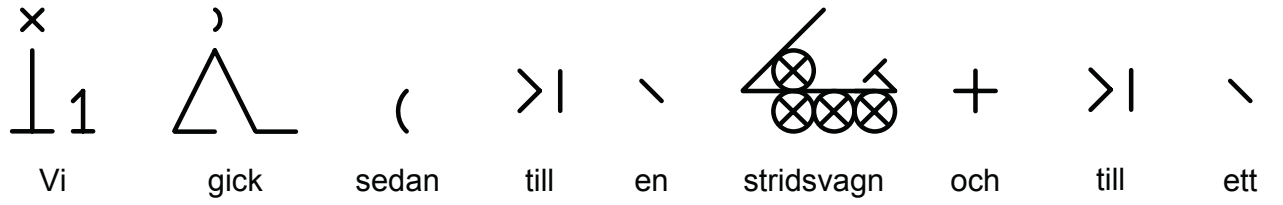
Under hösten har jag varit med min mamma

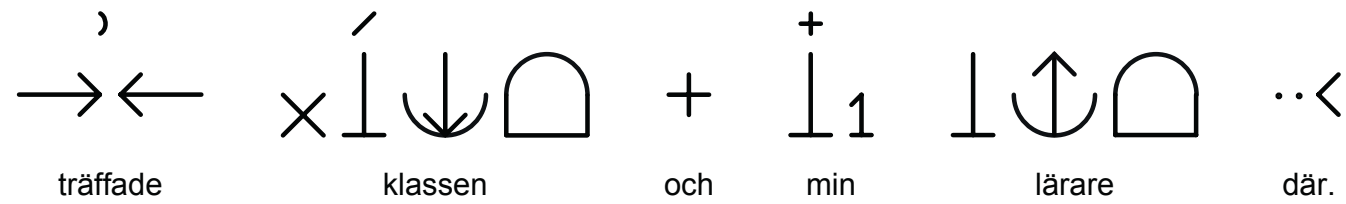
pratade om krig.

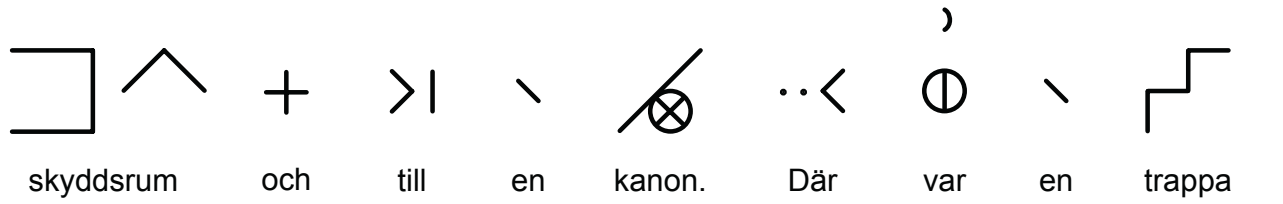
och min assistent på Beredskapsmuseet. Vi

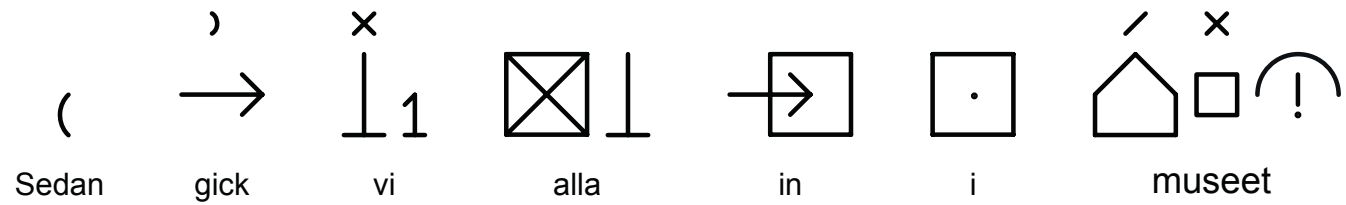
Vi gick sedan till en stridsvagn och till ett

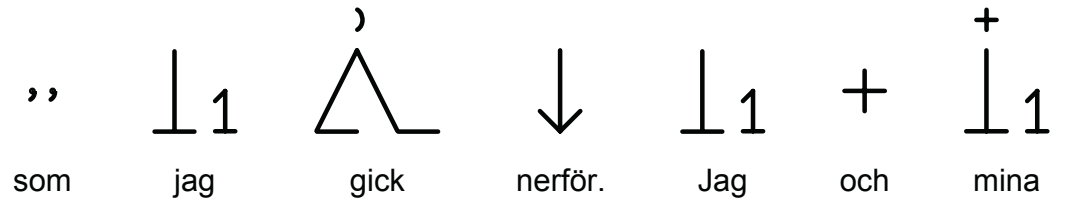
träffade klassen och min lärare där.

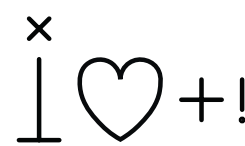
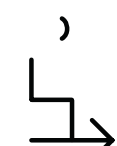

skyddsrum och till en kanon. Där var en trappa

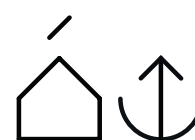

Sedan gick vi alla in i museet

som jag gick nerför. Jag och mina

kompisar åkte sedan bil tillbaka till

skolan. Jag tyckte det var roligt

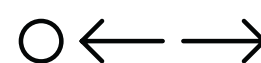

men lite jobbigt med benen. Jag var rädd

att gå fel med fötterna.

Hej då från

FELICIA

Kanon-kul!

Felicia

www.beredskapsmuseet.com

NYHET!

BlissOnline

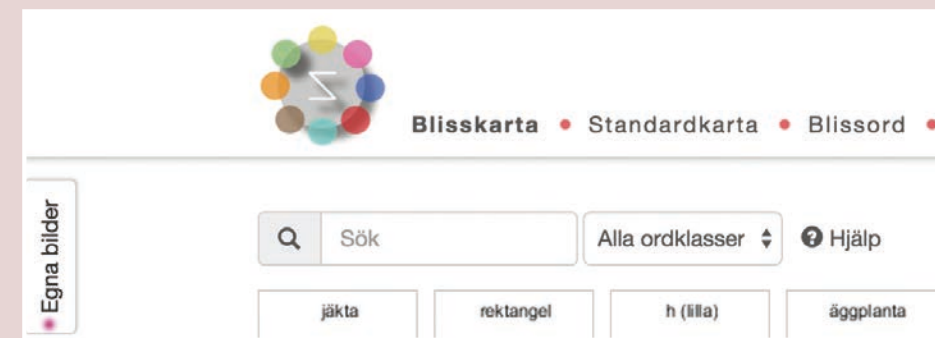
jag ⊥ ₁	fråga □?	busig ♥-!,I	eller ◀	godis ⊗
du ⊥ ₂	gå ^ △	Halloween ○⊥○→	lykta ⊙ √	korg ⊔
vi × ⊥ ₁	laga mat ⊔		cookie ⊔	tack ♥ ↑

Egna bilder i Bliss Online!

I Bliss Online finns en alldeles ny funktion som används för att importera egna bilder. Många elever har behov av att använda symboler från olika symbolsystem eller digitala bilder i sina kommunikationskartor. Med den nya funktionen kan andra symbolbilder eller digitala bilder enkelt importeras till användarens egna moln i Bliss Online.

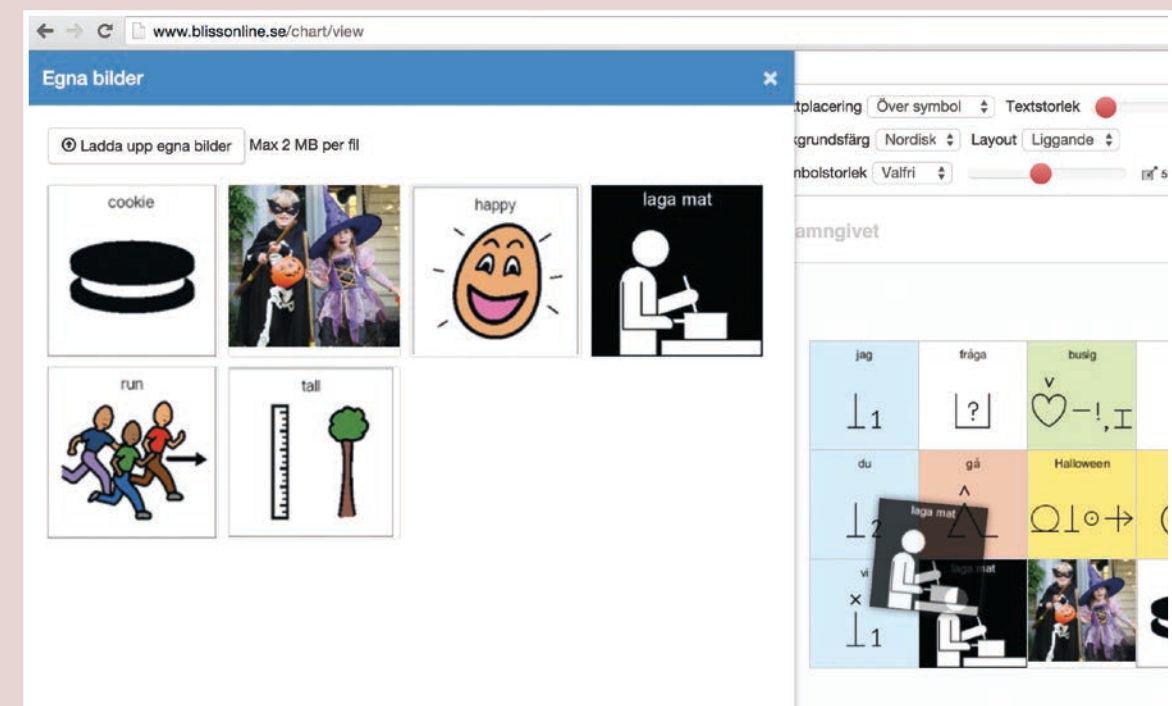
www.blissonline.se

Import- Egna bilder

Under menyerna *Blisskarta* och *Standardkarta* finns nu en ny flik *Egna bilder*.

Klicka på fliken *Egna bilder* för att importera en egen bild till användarens moln.

Klicka på **ladda upp egna bilder** för att hämta in en egen bild.

Tänk på att bilden inte får vara större än 2MB.

Dra sedan över bilden och släpp den i kartan.

Vill du ta bort en bild klickar du med höger musknapp på bilden och väljer "ta bort". Då försvinner bilden från ditt moln.

Barnrättstorget i Visby

Barnrättstorget är en plats för kunskapsspridning och kunskapsutbyte om barnrättsfrågor under Almedalsveckan i Visby. Barnrättstorget ska bidra till att belysa barnrättsfrågor ur olika perspektiv. Under första veckan i juli samlades myndigheter och andra viktiga aktörer på Barnrättstorget.

Text: SPSM

Fotografi: Malin Jochumsen

SPSM var med och presenterade «Delaktighet – ett arbetssätt i skolan». Det är ett stödmaterial som tar upp vikten av att elever med funktionshinder får komma till tals i skolans vardag och ger lärare stöd i att få syn på hinder och möjligheter för elevers delaktighet.

Materialet har tagits fram för att skolor ska få stöd i att använda den modell för delaktighet som tidigare utvecklats och beskrivits i FoU-rapporten «Där man söker får man svar – Delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning».

Modellen för delaktighet handlar om att undersöka, förstå och utveckla elevers lärmiljö i ett sammanhang. I den utgör elevers perspektiv och erfarenheter tillsammans med observationer i lärmiljön grunden i det praktiska arbetet med delaktighetsmodellen i skolan. Även samförstånd och samarbete mellan lärare, personal i elevhälsan och annan berörd personal är en viktig del i att

utveckla möjligheterna till delaktighet i skolan.

- Vi fick många önskemål om ett mer konkret och praktiskt stödmaterial, som är lättare att använda i klassrummet, berättar Tove Söderqvist Dunkers, utvecklingssamordnare inom Enheten för forskning och utveckling.

Tillsammans med tidigare kollegan Kristina Szönyi har hon varit projektledare för det arbete det inneburit att pröva modellen och beskriva hur den kan användas. Det har gjorts i samarbete med en av de skolor som använt FoU-rapporten som stöd i delaktighetsarbetet. Arbetet har bland annat inneburit observationer i lärmiljöer och samtal med elever under ett läsår.

- Vi förtydligade, skalade bort och fick tänka om i vissa delar när vi skulle modifiera teorin till ett praktiskt och klassrumsnära arbetssätt, berättar Tove.

Rubriken för seminariet på Barnrättstorget var "Något måste ske! Hur kan skolan utforma sitt arbete för ökad delaktighet?"

Tove Söderkvist Dunkers och Suzanne Pettersson presenterade materialet i Visby. Till sin hjälp att belysa delaktighetsmodellen och stödmaterialet hade Tove och Suzanne två pedagoger, Maria Johnsson och Elisabeth

Karlsson, från Tullgårdsskolan i Stockholm. De gav en konkret beskrivning av hur de arbetat med delaktighetsmodellen.

Seminariet var fullt till sista plats och SPSM rapporterade från seminariet live via Twitter, ett uppskattat inslag med bra respons och många retweets.

Delaktighet - ett arbetsätt i skolan

Skriften vänder sig till alla som arbetar i skolan och till yrkesgrupper inom andra verksamheter som vill utveckla tanke- och arbetsätt kring delaktighet. Den kan läsas med behållning av alla som är intresserade av delaktighet, som teoretiskt begrepp och rättighet men framförallt som stöd för att utveckla likvärdiga villkor och delaktighet för elever med funktionsnedsättning.

Best. nr 15303

Finns att beställa i butiken på www.spsm.se/butiken

Revidering

Bliss-Nisse

BLISS-NISSE är ett träningsmaterial för elever som använder bliss som AKK - alternativ och kompletterande kommunikation. Bliss-Nisse kommer nu reviderad i ett helt nytt utseende och med både fler och helt nya övningar. Blissande elever har medverkat i produktionen.

BLISS-NISSE är tänkt för årskurs F-5, men kan även användas av elever i högre årskurser eller i förskolan.

BLISS-NISSE innehåller övningar för att lära in prepositioner och motsvarande symboler. Materialet är också tänkt att ge förståelse för vad prepositioner är och hur de används i språket.

BLISS-NISSE består av en arbetsbok samt kort med symboler, ord och bilder. Med materialet följer också en modell av ett träd, en koja och Nisse. Modellen är tredimensionell, vilket gör att eleven kan arbeta laborativt med begreppen.

Bliss-Nisse går att beställa i butiken
www.spsm.se/butiken eller order@spsm.se
 Beräknad inleverans december 2015

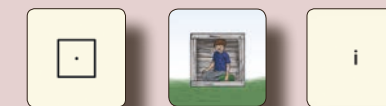
arbetsbok

A5-kort

modell

övningskort 6,5 x 6,5 cm

Bliss-Nisse

Arbetsbok, A4, färg
 Lärarhandledning A5, 15 sidor, färg
 Trädmodell
 15 A5-kort
 15 bildkort 6,5 x 6,5 cm
 16 symbolkort 6,5 x 6,5 cm
 16 ordkort 6,5 x 6,5 cm

Idé: Britt Amberntson
 Illustratör: Henry Svahn
 Revidering och bearbetning:
 Lovisa Jacobsson och Birgitta Vahlén

Best.nr 3217
 Pris 100:– (105:–)

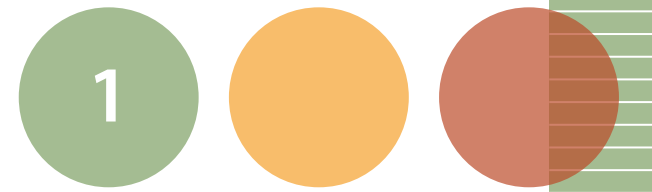
Morgondimma

Hösten 2015 - värd att minnas...

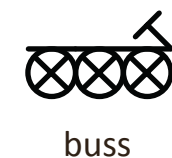
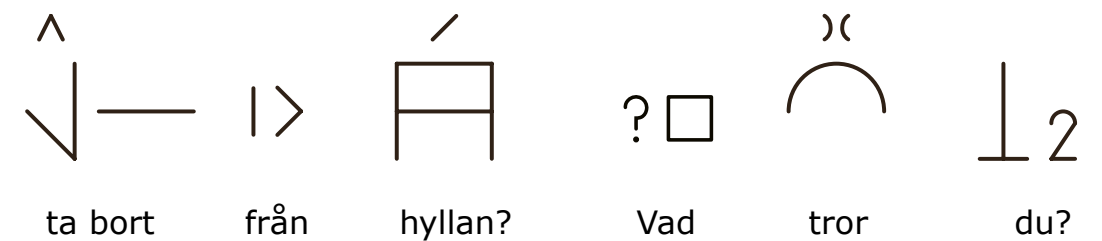
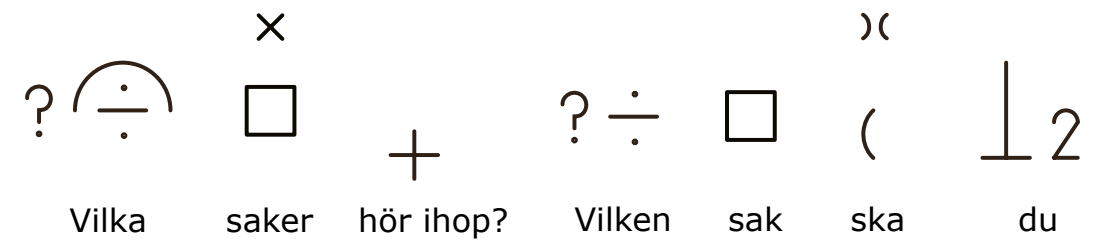
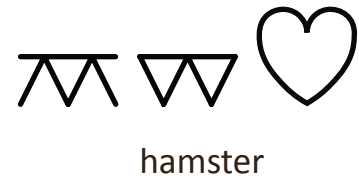
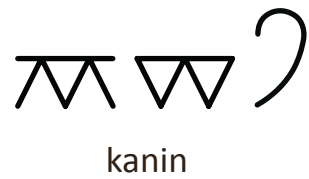
- 3
- 2
- 1

ELEVUPPGIFTER

Facit finns längst bak på sidan 36-37.

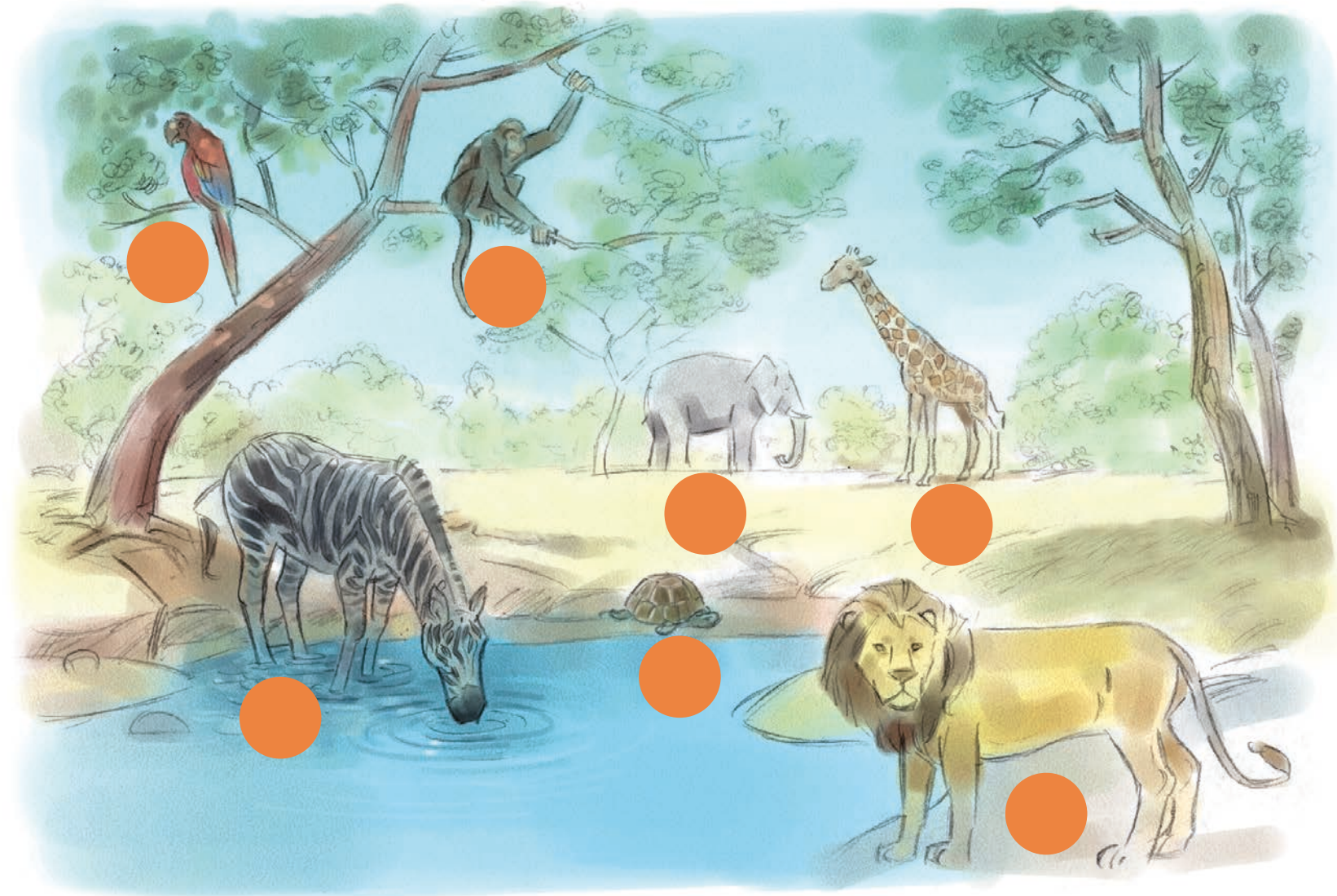
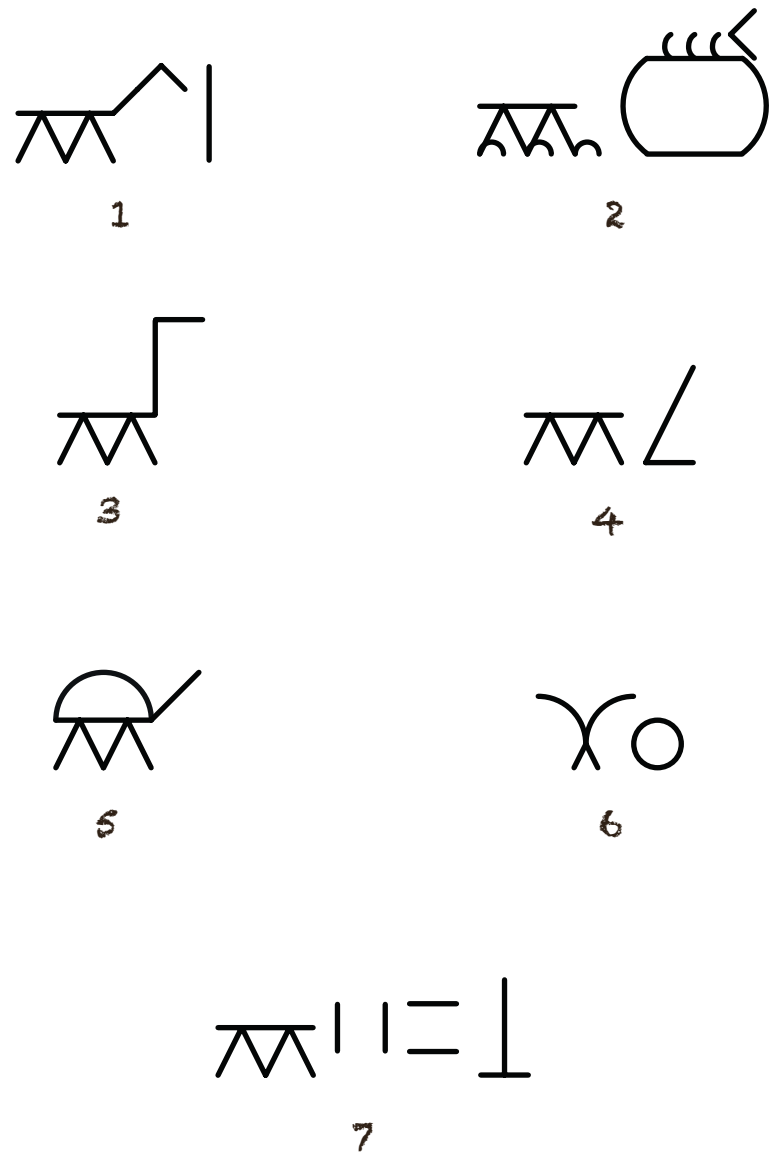

3 hör ihop - 1 ska bort

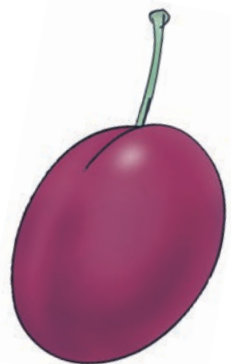
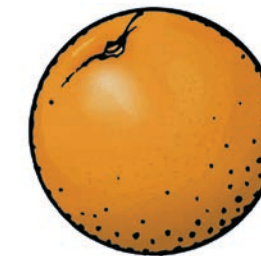
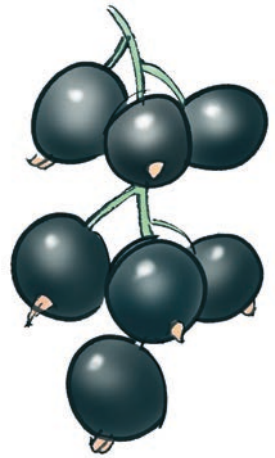
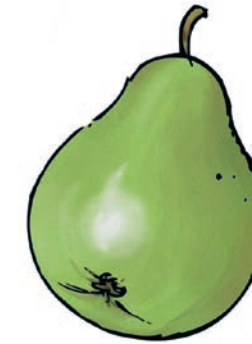
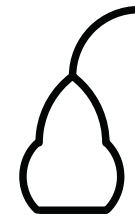
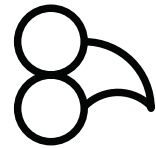
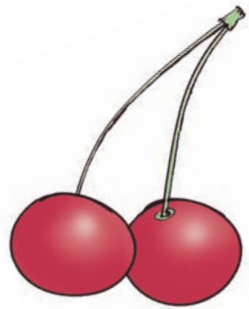

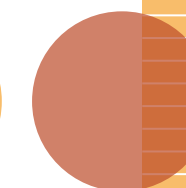
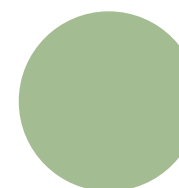
Bliss med vilda djur

Placera rätt blissord på rätt plats i bilden.

Para ihop rätt bild med rätt blissord.

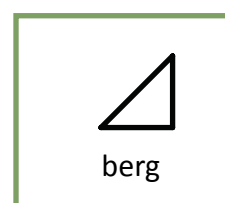

Vad blir kvar?

UPPGIFT 1

?> $\perp 1$ \pm \div + \times $\sqrt{\quad}$
 Om jag har ordet isberg och tar bort

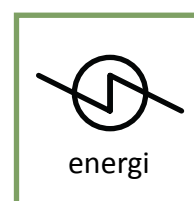
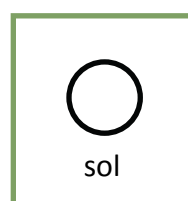
? \div \sum \rightarrow \oplus | (
 berg - vilket blissord blir det då?

UPPGIFT 2

?> $\perp 1$ \pm \div + \times $\sqrt{\quad}$
 Om jag har ordet solenergi och tar bort

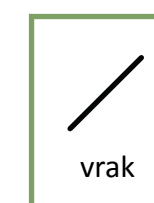
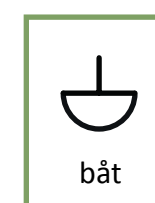
? \div \sum \rightarrow \oplus | (
 sol - vilket blissord blir det då?

UPPGIFT 3

?> $\perp 1$ \pm \div + \times $\sqrt{\quad}$
 Om jag har ordet båtvrak och tar bort

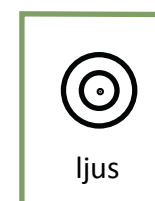
? \div \sum \rightarrow \oplus | (
 båt - vilket blissord blir det då?

UPPGIFT 4

?> $\perp 1$ \pm \div + \times $\sqrt{\quad}$
 Om jag har ordet ljusår och tar bort

? \div \sum \rightarrow \oplus | (
 ljus - vilket blissord blir det då?

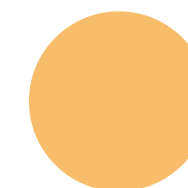
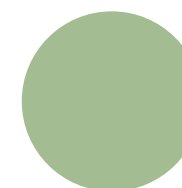
Hitta gömda blissord

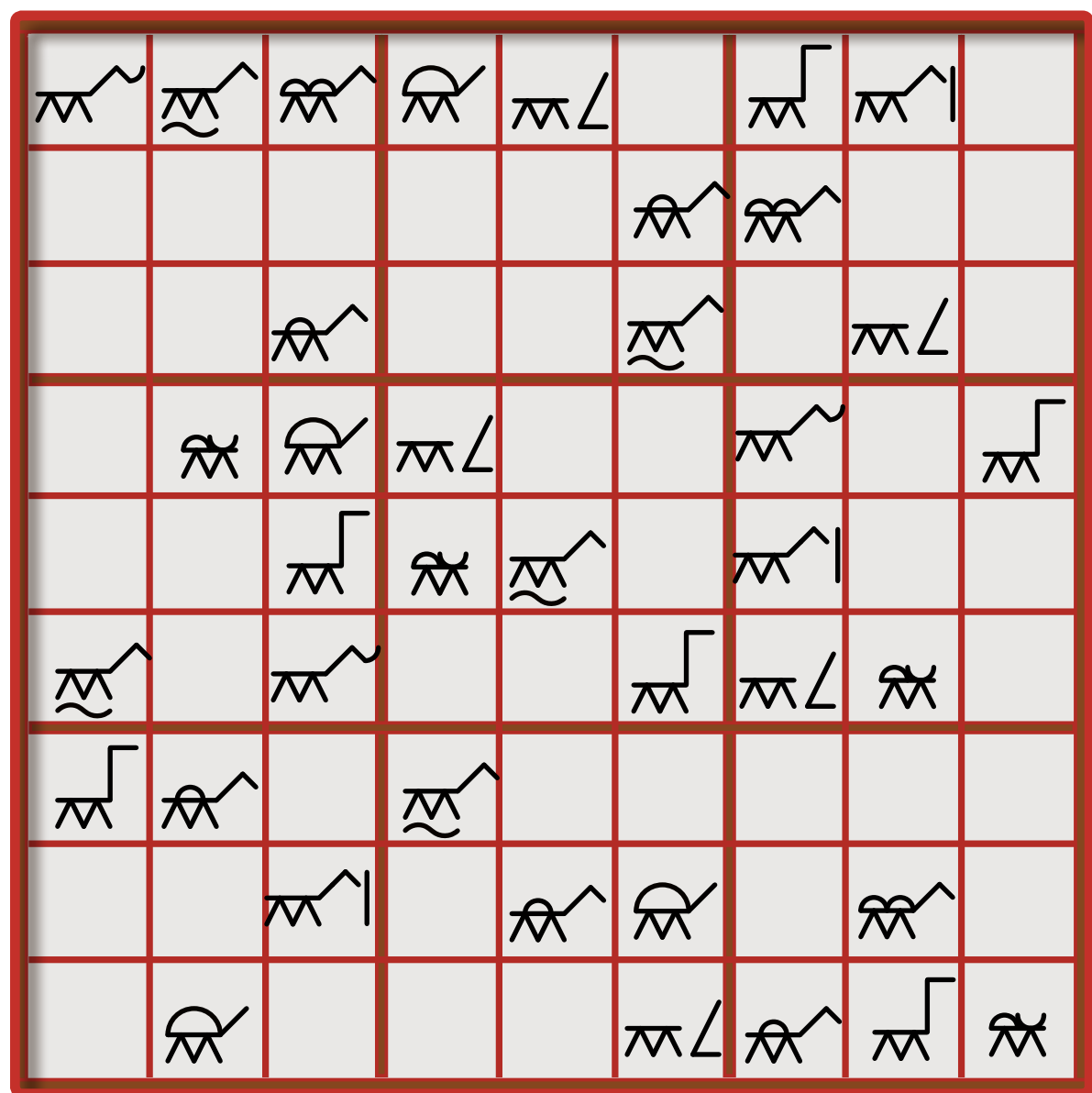
Vikingar var sjökrigare eller sjörövare från i huvudsak nuvarande Norden. De deltog i båtburna plundringar och krigståg i Europa och Västra Asien från 793 fram till 1066. Det var under den yngre järnålderns sista period, som också kallas vikingatiden. Vikingarna bedrev också omfattande handel.

Wikipedia

Sudoku och en GrubBliss

\								
En	annorlunda	present						
?>				>	\		+!	
Om	du	ger	detta	till	en	vän		
x			┌	?>				
ska	du	komma ihåg	att	om	du	bryter	detta	
▷			┌					
så	tror	ingen	att	det	du	säger	är	sant.
?□								
Vad	kan	detta	vara?					

Facit

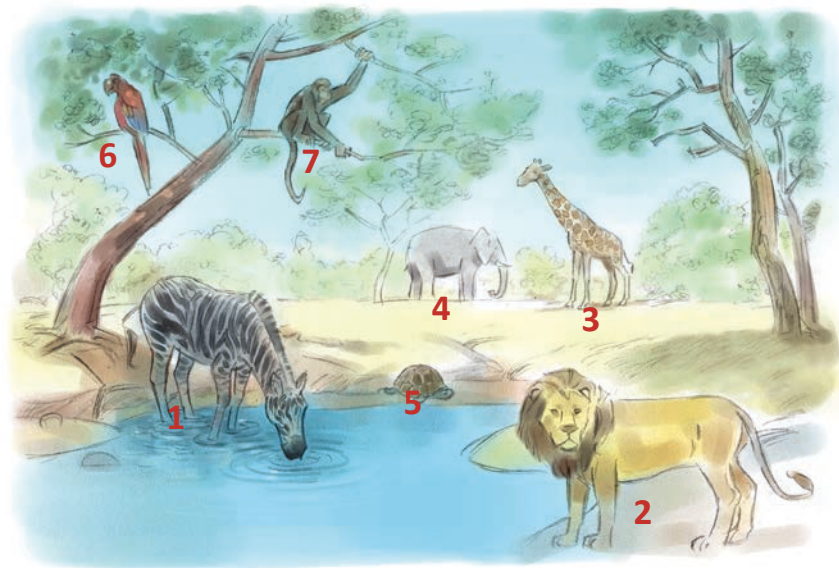
Här kan du se om du har löst uppgifterna rätt.

1

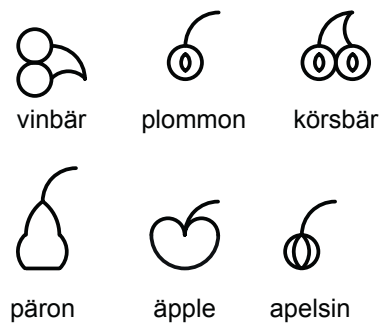
3 hör ihop – 1 ska bort

Det finns många sätt att organisera orden och det viktigaste är att eleven får möjlighet att argumentera och motivera varför en bild skall bort. Således finns det flera möjliga lösningar och inte bara ett rätt svar till just den här uppgiften.

Bliss - vilda djur

2

2

Vad blir kvar?

Uppgift 1

is

Uppgift 2

energi

Uppgift 3

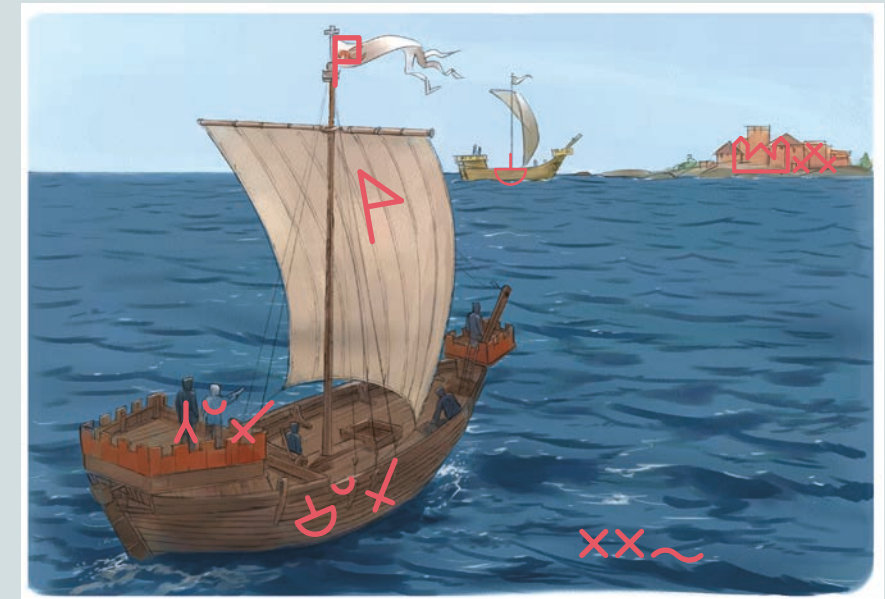
vrak, förstörelse

Uppgift 4

år

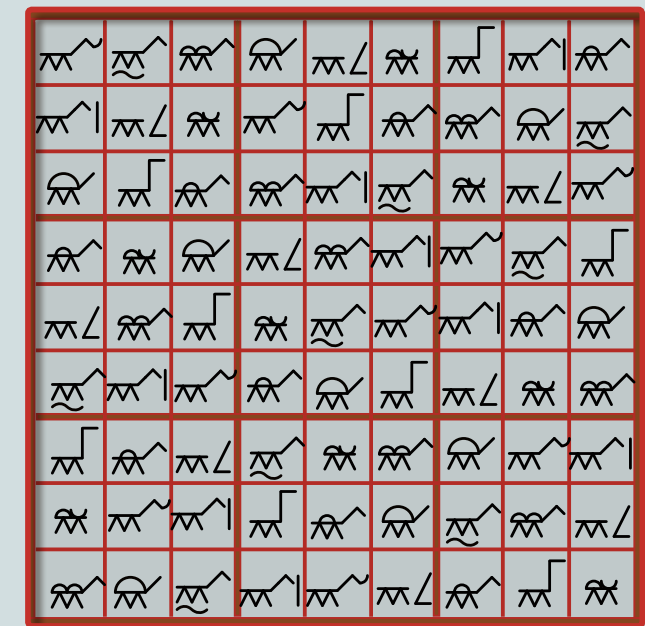
Hitta gömda blissord

Sudoku

3

GrubBliss
Vad kan detta vara?
- ett löfte

Nästa nummer

kommer

våren 2016

$\sum_{i=1}^v \square \times \ominus$

$\overset{x}{\rightarrow} | > |$

$\acute{O}_1 \uparrow$